

N:o 225.

Af herr **C. J. F. Ljunggren** m. fl., om skrifvelse till
Kungl. Maj:t angående inrättande af ett statsdepartement
för handel, industri och sjöfart.

Med de växande statsutgifterna framträder i allt vidsträcktare kretsar en viss oro öfver att inkomsterna i längden ej skola räcka till. Man gläder sig visserligen åt att någon allvarligare påminnelse om möjligheten af brist i statsbudgeten ännu ej förelegat, men visst är att tankarna alltmera riktats åt det hållet. Särskildt torde detta varit fallet vid sådana tillfällen, då Riksdagen under de senaste åren haft att besluta om mera omfattande åtgärder, som kraft ej blott stora utgifter för en gång, utan äfven stegrade sådana för framtiden.

Under dylika förhållanden synes det böra vara för representationen angeläget att undersöka och pröfva, huruvida de element inom samhället, som skola bära dessa alltjämt växande bördor, för närvarande och för framtiden kunna anses äga i sådant hänseende tillräcklig inneboende kraft och utvecklingsmöjligheter, samt om statsmakterna gjort hvad från deras sida kunnat göras för deras befordrande.

De sista 50 åren hafva kännetecknats af en förut icke anad utveckling på alla områden. Grunden till denna utveckling är måhända just behovet och nödvändigheten att i täfingen mellan folken spänna krafterna till det yttersta. De senare årens enorma militära rustningar hafva gjort sådana kraftanstängningar till ett nödtvång och statsmännen i de flesta länder hafva med beaktande af detta funnit en af sina förnämsta uppgifter vara att med all

omsorg och flit *främja näringslivet*. Där ligger källan till nationernas kraftutveckling, till deras anseende utåt och till deras välmåga inåt.

Handelspolitiken har därför i kulturländerna blifvit en af statsmännens *förnämsta* omsorger. Denna omsorg har riktats på att i största möjliga mån tillvarataga alla resurser, utveckla jordbruket, industrien och andra näringar, befrämja afsättningen af landets produkter till andra marknader samt att på lämpligaste sätt åt respektive länders egen industri, såvidt möjligt, trygga den egna marknaden. För sådant ändamål hafva de kraftigaste och mest vidtgående åtgärder vidtagits. Vetenskapsmännen hafva i första hand klargjort grunddragen, teknikerna hafva sökt tillämpa dessa, industriidkarna hafva i sina leder upptagit skickliga, väl utbildade ingenjörer, hvilka användt förbättrade arbetsmetoder, och handelsvärlden har med hjälp af utvidgade kommunikationer och genom en i högre grad uppdrifven utbildning beträffande kännedomen om handelns natur och om de olika marknaderna och varuslagen sökt på bästa sätt för landet tillgodogöra näringsflitens alster. Alla dessa olika kategorier hafva, inseende omöjligheten af utveckling utan flit och arbete, på det mest energiska sätt på hvar sitt område eftersträfvat att komma från stillastående till framåtskridande och resultat.

Skola emellertid de enskildas sträfvanden på detta område krönas med verklig framgång, måste de inbördes stå i harmoni och växelverkan, hvilket ej är tänkbart utan gemensam *ledning*. Om ej det hela funktionerar väl, blifva de enskildas ansträngningar splittrade och till stor del resultatlösa. Det fordras en ledning, som ej blott sporrar och uppmuntrar, utan äfven, där så erfordras, återhåller och korrigerar, och som angifver den riktning, i hvilken de enskildas sträfvanden böra gå.

Att denna ledning är en uppgift, som ej på tillfredsställande sätt kan lösas af andra än statens organ, torde icke behöfva särskildt bevisas. För enskilda torde det icke blifva möjligt vare sig att i tillräckligt omfattande grad öfverskåda det hela eller att såsom ofvan antydts ingripa korrigerande och ledande. Endast staten själf äger härför tillräcklig makt och myndighet.

Det torde emellertid vara uppenbart, att, om denna statsuppgift skall kunna fyllas på ett tillfredsställande sätt, den bör utöfvas af för detta ändamål särskildt inrättade och kvalificerade organ. Andra länder hafva icke hyst tvekan om behöfligheten häraf och de länder, som i handelspolitiskt hänseende gå i spetsen, hafva icke dragit i betänkande att förse

dessa statsorgan med rikliga arbetskrafter; ingen i frågan initierad torde bestrida, att de härå nedlagda kostnader varit synnerligen väl använda.

I vårt land finnes emellertid icke något sådant organ för ledning af landets ekonomiskt-industriella verksamhet i dess helhet. De funktioner, som i Sverige hittills ansetts nödiga från statsmaktens sida för handelns, industriens och sjöfartens ledning och utveckling, hafva dels fördelats på olika statsdepartement, dels inom dessa sammanförts med andra för dem främmande och delvis med dem stridiga uppgifter. Enligt den nya indelning af göromålen å de olika statsdepartementen, som trädde i kraft den 1 april 1900, är förnämsta delen af ledningen i detta hänseende förlagd under finansdepartementet, hvars första och hufvudsakliga uppgift ju är statsregleringen och som härjämte har om hand bland annat skatteväsendet, såväl bevillningen som tullbeskattningen, jordeboksväsendet, öfverinseendet öfver bank- och hypoteksinrättningar, kontrollen öfver tillverkning och försäljning af brännvin, justeringsverket, myntväsendet m. m. Men betydande frågor, som beröra sjöfart, handel och industri, äro dessutom förlagda under civildepartementet, sjöförvarsdepartementet och utrikesdepartementet, hvarjämte jordbruksdepartementet ju har inseendet öfver vissa delar af näringsväsendet samt justitiedepartementet handlägger åtskilliga frågor, som beröra näringslagstiftningen.

De olägenheter, som vållas af denna splittring af krafter och göromål, skola nedan närmare belysas. Men härförinnan torde det vara af intresse att redogöra för de förslag om inrättande af ett särskildt departement för näringarna, som tidigare varit å bane.

Se vi på våra förhållanden alltifrån nya representationsskickets införande, finner man, att frågan om näringsdepartement upprepade gånger varit före i Riksdagen.

Historik.

Början gjordes redan år 1867 medelst motion i Andra Kammaren om inrättande af ett *jordbruksdepartement*.

Följande år — 1868 — förelåg såväl kungl. proposition rörande inrättande af *departement för näringarna och allmänna arbeten* som äfven motion om *departement för jordbruket och kommunikationerna*.

Först år 1874 var sistnämnda fråga ånyo föremål för Riksdagens pröfning och återupptogs densamma äfven därpå följande året.

År 1880 förekommo olika motioner i Andra Kammaren om inrättande af ett *departement för landtbruket och öfriga näringar*.

Åren 1881 och 1884 återupprepades en af de sistnämnda motionerna.

År 1885 förelåg, på grund af anhållan af hushållningssällskapens ombud samt af det sommaren 1884 samlade industriidkaremötet, kungl. proposition med förslag om inättande af ett *landtbruks-, industri- och handelsdepartement*, hvarjämte enskild motionär i Andra Kammaren i anledning af nämnda proposition återupptog en året förut afgifven motion rörande annan ändring af 6 § regeringsformen, men hvilken motion nu kompletterats med det af Kungl. Maj:t föreslagna näringsdepartementet. Riksdagen antog till hvilande i grundlagsenlig ordning Kungl. Maj:ts förslag. Sedan emellertid på Kungl. Maj:ts framställning majriksdagen 1887 beslutat att till nästföljande Riksdag uppskjuta behandlingen af förenämnda hvilande grundlagsändringsförslag, företogs ärendet till slutligt afgörande af 1888 års Riksdag, hvarvid Andra Kammaren antog, men Första Kammaren afslog det hvilande förslaget. Frågans fall föranledde flerårigt uppskof med nya förslag rörande näringarnas representation i Konungens råd.

Åren 1892 och 1893 väcktes emellertid motioner om inrättande af ett *samfärdseldepartement* och Riksdagen behjärtade syftet i så måtto, att i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 11 april 1893 anhölls, det Kungl. Maj:t täcktes, efter förnyad pröfning af frågan om inrättande af ett nytt statsdepartement, till Riksdagen afgifva proposition därom, hvarvid hänsyn jämväl borde tagas till behovet af att *allmänna arbeten* och angelägenheter, som angå *handeln*, måtte sammanföras med *kommunikationsanstalterna* under ett departement.

Under flera år föranledde denna Riksdagens hemställan icke någon Kungl. Maj:ts framställning till Riksdagen.

År 1896 väcktes därför ny motion i Riksdagen angående inrättande af ett *landtbruks-, industri- och handelsdepartement*, hvilken motion likväl af konstitutionsutskottet afstyrktes i anledning däraf, att förevarande fråga vore efter Riksdagens framställning beroende på Kungl. Maj:ts pröfning och det sålunda icke syntes lämpligt att fatta något beslut från Riksdagens sida, innan berörda framställning blifvit af Kungl. Maj:t besvarad. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Efter ytterligare tvenne års väntan på Kungl. Maj:ts åtgöranden i det af Riksdagen genom 1893 års skrifvelse angifna syftet väcktes år 1898 tre motioner rörande inrättande af ett nytt departement.

Två af dessa motioner, en i hvardera kammaren, voro lika lydande och gällde ett komplement till Riksdagens underdåniga skrifvelse den 11 april 1893, medelst hvilket komplement Riksdagen skulle fästa Kungl. Maj:ts

uppmärksamhet på önskvärdheten af att vid utredningen och undersökningen om statsdepartementens ombildning äfven toges i betraktande behofvet af ett *statsdepartement för jordbruk, industri och handel*, samt att Kungl. Maj:t måtte, om möjligt till 1899 års Riksdag, aflåta proposition i ämnet.

Den tredje motionen afsåg skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till nästa Riksdag rörande *departement för jordbruk, skogar och domäner*.

Konstitutionsutskottet ansåg äfven nu, att samma skäl, som anfördes år 1896, borde förhindra Riksdagen att bifalla de i ämnet väckta motionerna, något som också blef Riksdagens beslut.

År 1899 aflät Kungl. Maj:t nådig proposition till Riksdagen rörande inrättande af ett *jordbruksdepartement* och åberopades därvid i statsrådsprotokollet

dels Riksdagens skrifvelse den 11 april 1893, hvori Riksdagen uttalat sig för inrättandet af ett nytt *statsdepartement för kommunikationsanstalter, allmänna arbeten och handel*;

dels hushållningssällskapens år 1895 församlade ombuds underdåniga framställning rörande särskildt departement för *jordbruk och därmed sammanhängande ärenden*;

dels ock Sveriges allmänna handelsförenings år 1898 afgifna underdåniga hemställan rörande departement för *jordbruk, industri och handel*.

Föredragande departementschefen yttrade bland annat till statsrådsprotokollet, att, om man fäste sig vid vikten af att hos vederbörande departementschef måtte finnas största möjliga sakkunskap i de ärenden, som tillhöra hans departement, eller att — för att begagna ett i riksdagsmotionerna ofta användt uttryck — man måtte komma därtill, att våra hufvudnäringar hade hvar sin målsman vid Konungens rådsbord, så skulle man egentligen, med bibehållande af civildepartementet såsom ett efter andra staters mönster anordnad »inrikesdepartement», behöfva skapa tre nya departement, nämligen ett för samfärdselns, ett för jordbrukets och ett för industriens och handelns behof.

Departementschefen yttrade vidare, att den allmänna meningen år 1899 och under närmast förflutna tid — i motsättning till hvad tidigare kan hafva varit fallet — särskildt inom Riksdagen företrädesvis önskat inrättandet af ett *jordbruksdepartement* för tillvaratagandet af landets modernärings viktiga intressen.

Kungl. Maj:ts förevarande proposition afsåg sålunda ett speciellt jordbruksdepartement.

Af statsrådsprotokollet framgick, att Kungl. Maj:st icke ansett sig böra fästa afseende vid det af kommitterade den 17 december 1895 afgifna underdåniga betänkandet med förslag i fråga om landtförsvars- och sjöförsvarsdepartementens förening till ett departement. I anledning därpå omfattade således propositionen en ökning af statsrådets antal från 10 till 11.

Såsom bekant antogs Kungl. Maj:ts proposition att hvila till vidare grundlagsenlig behandling och stadfästes beslutet sedermera af 1900 års Riksdag.

Sedan dess har krafvet på ökning af statsdepartementets antal eller på ändring i deras grundlagsenliga förvaltning icke framställts förrän vid innevarande års riksdag.

*Sträfvan att
i landet inrätta
handels- och
industrikam-
mare.*

Af denna kortfattade historiska öfversikt framgår, att under de senare årtiondena Riksdagens och allmänhetens intresse för inrättande af ett högsta statsorgan för näringarna varit lifligt. Näringsidkarnas känsla af behovet af stöd från det allmännas sida har emellertid gifvit sig till känna äfven i ett annat afseende, nämligen i de förslag, som varit å bane om inrättande af vissa lokala organ för tillgodoseendet af näringarnas behof, s. k. *handels- och industrikammare*.

Länge har man insett, att saknaden af lokala organ för näringarna menligt inverkat på beståndet af det allmänna intresset för handel, industri, bergsbruk, handverk och sjöfart samt på tillgodoseendet af behovet af statsmakternas understöd åt dessa näringar. Man har därför sökt att finna en form för dylika organ och har trott att det mest rationella sättet vore, att på lämpliga platser i landet inrättades handels- och industrikammare med hufvudsakligaste uppgift att på framställning af myndigheter, kommuner, näringsidkare m. fl. tillhandagå med upplysningar och afgifva utlåtanden rörande handel, industri, sjöfart, tullväsende, kommunikationer samt öfver hufvud taget angående sådana spörsmål, som röra näringarna; vidare att med uppmärksamhet följa såväl den stora som jämväl den lilla industriens, handelns och sjöfartens ställning och behof samt föreslå särskilda åtgärder för dessa näringars främjande.

De första framställningarna från handelsvärdens sida om inrättande af dylika representativa myndigheter för bevakande af handelns och näringarnas intressen gjordes af fjärde skandinaviska nationalekonomiska mötet i Malmö år 1881 samt af femte allmänna svenska industriidkarmötet i

Norrköping år 1884. Sistnämnda möte uppdrog åt centralstyrelsen för Sveriges industri- och handtverksorganisation att hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om åtgärders vidtagande för inrättandet af *en* industri- och *en* handelskammare särskildt för Stockholm och särskildt för hvarje län, äfvensom af ett för hela riket gemensamt industri- och handelsråd.

Framställningen hänsköts till den redan år 1883 tillsatta kommittén för utredning af frågan om kommerskollegii indragning eller ombildning, hvilken, för detta nya uppdrag förstärkt med tvenne industriidkare, i underdånigt betänkande af år 1885 föreslog inrättande i riket af industri- och handelskammare och därvid bland annat yttrade att, därest Kungl. Maj:t skulle finna tjänligt att i fråga om denna institutions vidare utveckling eller något annat ämne höra ombud för landets samtliga näringsidkare, detta tills vidare syntes lämpligast kunna ske genom att låta delegerade för de särskilda kamrarna sammanträda till gemensamma öfverläggningar. Förslaget afsåg officiella rådsförsamlingar, utgångna genom direkta, på viss census beroende val af näringarnas utöfvare.

Någon Kungl. Maj:ts åtgärd med anledning af detta förslag har icke förekommit.

Sedan emellertid frågan år 1902 återupplifvats genom framställning af Sveriges allmänna handelsförening, har kommerskollegium, efter infordrande af yttranden från en stor del af landets handels- och sjöfartsnämnder, enskilda näringsidkare och korporationer, år 1903 i frågan afgifvit ett yttrande, som särskildt är anmärkningsvärdt i det hänseendet, att kollegium i motsats till 1883 års kommitté häfdar principen om det enskilda initiativet för ernående af början till handels- och industrikammarinstitutionen. Det heter sålunda i betänkandet, att »det icke synes lämpligt att omedelbart skrida till ett obligatoriskt inrättande af dylika kammare». Men kollegium förbiser ingalunda betydelsen för dessa institutioner af kraftig medverkan från de centrala statsmyndigheterna, i det kollegium härefter yttrar:

»Däremot synes kollegium icke blott sträfvan till frivilliga dylika inrättningars åvägabringande böra understödjas utan ock åtgärd vidtagas för att tillförsäkra sådana inrättningar den auktoritet, hvarförutan betydelsen af deras verksamhet torde komma att förringas. Det är i sådant afseende kollegium håller före, att vissa normerande bestämmelser rörande de ifrågasatta inrättningarnas organisation böra meddelas med tillerkännande åt de inrättningar, som ställa sig dessa bestämmelser till efterrättelse, af viss befogenhet. Sedermera, efter det tillräckligt antal dylika inrätt-

ningar tillkommit, torde de kunna tjäna till lämpligt underlag för åstadkommande, likaledes enligt på förhand meddelade normerande bestämmelser, af ett centralorgan för handel och industri efter samma typ som »landbruksriksdagen» med hushållningssällskapen till underlag inom jordbruksnäringen.»

Kommerskollegium slutar sitt underdåniga utlåtande med hemställan, huruvida icke Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för åstadkommande af en ny utredning jämte förslag rörande inrättande af lämpliga organ för handeln och industrien samt hvad därmed må stå i sammanhang.

Frågorna om inrättande af lokala handels- och industrikammare och af en central statsmyndighet såsom högsta organ för statens handledning af den enskilda näringsverksamheten stå uppenbarligen i ett nära samband med hvarandra. Denna sistnämnda myndighet skall vara det sammanhållande bandet, som enar de i orterna arbetande krafterna till ett nyttigt arbete för det hela; handels- och industrikammarna samt deras delegerade skola vara denna myndighets organ och föreningslänken mellan densamma och de enskilda näringsidkarna.

Båda frågorna vänta ännu på sin lösning. Vi hafva emellertid ansett och tro oss i det ofvan anförda hafva funnit ett stöd för, att inrättandet af handels- och industrikammare, såsom på ena eller andra sättet kräfvande ett medverkande och normerande ingripande från statens sida, bäst skulle kunna förverkligas, om arbetet härå stöddes af ett särskildt statsdepartement för näringarna. Handelskammare finnas redan i Stockholm, Borås och Luleå. I Göteborg samt i städerna i Skåne arbetas ifrigt för inrättande af sådana institutioner och på många andra orter lär förefinnas liffig önskan om erhållande af dylika. Men vi tro, att denna rörelse icke kan taga rätt fart förr, än den erhållit det nödiga stödet från statens sida.

Kan kommerskollegium fungera som högsta myndighet för näringarnas värd?

Får genom det nu anförda anses tillfyllestgörande visadt, att för utöfvande af statens normerande och handledande inverkan å näringslifvet kräfvdes ett särskildt organ, uppstår närmast frågan, huruvida dettas uppgifter icke kunna på tillfredsställande sätt lösas af kommerskollegium, vare sig i dess nuvarande gestalt eller ombildadt — såsom af 1883 års kommitté föreslogs — till en kungl. styrelse för handel och näringar. Visserligen är kommerskollegii uppgift att med uppmärksamhet följa tillståndet hos rikets handel, sjöfart och industriella näringar och, efter omständigheterna, vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå de åtgärder, det anser lämpliga för befrämjandet af de näringar, som falla inom området

för dess verksamhet. Men dess ställning såsom ett centralt, ett eller flera departement underordnad ämbetsverk torde icke blott beröfva det den fulla auktoritet, som endast kan finnas hos landets högsta myndighet och som är nödvändig för statens verksamhet på detta område, utan åstadkommer äfven, att dess chef icke kan personligen och omedelbart i denna sin egenskap föra näringarnas talan vare sig vid Konungens rådsbord eller i Riksdagen. Af båda dessa omständigheter torde äfven följa, att man af kommerskollegium, hvars styrka såsom delvis kollegialt ämbetsverk ligger i den större mogenhet och allsidighet, hvarmed dess omdömen afgifvas, icke kan begära den grad af initiativ och snabbhet i handling, som kan väntas af en departementschef, hvilken från sin ståndpunkt lättare kan öfverskåda tillståndet inom landet och inom administrationen i dess helhet. För öfrigt är åt kommerskollegium uppdragen en sådan mängd rena förvaltningsbestyr, att dess tid och krafter redan härigenom torde vara tillräckligt tagna i anspråk. Till följd af dessa bestyr, hvilka icke lämpligen kunna utföras af ett statsdepartement, såsom våra departement äro organiserade, torde å andra sidan kommerskollegii bibehållande såsom ett under ett blifvande näringsdepartement lydande centralt ämbetsverk vara nödvändigt, liksom man ju vid inrättandet af jordbruksdepartementet ansåg landbruksstyrelsen fortfarande behöflig.

Här åsyftade näringar behöfva alltså en särskild representant vid Konungens rådsbord och inför Riksdagen. Deras intressen och utveckling kräfva, att hithörande angelägenheter blifva formellt och reellt tillgodosedda i full jämbredd med öfriga statsärenden.

*Näringarna
behöfva ett eget
statsdepartement.*

För detta ändamål kräfves inrättandet af ett särskildt departement. Såsom ofvan inledningsvis framhållits, är statens omsorg om näringarna nu fördelad på flera departement. De merkantila och industriella näringarna kunna således betraktas som hemlösa, och allt för många myndigheter äro deras målsmän. Visserligen är större delen af de näringslivet berörande göromålen samlad hos finansdepartementet, men under detta departement hör, som redan nämnt, en stor mängd göromål, som hafva intet med näringarna att skaffa, men taga departementschefens tid och krafter så i anspråk, att endast en mindre del af dessa kunna ägnas åt omsorgen om förkofran af landets näringar. Härtill kommer, att till hans förfogande inom departementet icke ställts vare sig kvantitativt eller kvalitativt tillräckliga krafter för denna utomordentligt viktiga statsuppgift.

Följden häraf har blifvit, att under de senare årtiondena många viktiga näringsfrågor alltför länge fått vänta på sin lösning.

Men hvad som ur synpunkten af näringarnas intresse är ännu betänkligare är, att en del af de andra göromål, som åligga chefen för finansdepartementet, äro af den beskaffenhet, att intresset för dem kan komma i viss motsats mot intresset för näringarna och deras utvecklande. Vi tänka härvid naturligtvis i första rummet på beskattningen. Under en följd af år hafva mer eller mindre betydande statsöfverskott förelegat, och det har varit jämförelsevis lätt att uppgöra budgeten. En annan tid har emellertid redan börjat, och om ännu ingen större svårighet förelegat att erhålla inkomster för de nödiga utgifternas täckande, ha dock redan många nya skattekällor måst uppsökas, och den tid torde, med hänsyn till stegrade behof såväl för värnande om landets nationella själfständighet som för tillgodoseende af kulturella ändamål, måhända icke vara alltför aflägsen, då vårt fosterlands skatteförmåga sättes på ännu hårdare prof. Det är endast alltför lätt tänkbart, att den, som i första rummet fått åt sig anförtrödd uppgiften att uppgöra statens budget och därför äfven tillser, hvar nya beskattningsföremål kunna finnas, i sådant afseende kastar sina blickar på näringarna, på sätt, som kan komma i strid med deras framtida förmåga i detta afseende och därmed äfven med en klok och framsynt statshushållning. Under sådana omständigheter är det icke blott i näringarnas utan i hela statens intresse nödvändigt, att vid hans sida vid rådsbordet sitter en representant för handel, industri och sjöfart, hvilken har till uppgift att värna om sistberörda intressen och hvilken blifvit utsedd uteslutande för detta syfte.

*Ett närings-
departements
uppgifter och
betydelse.*

Men äfven oafsedt det nu berörda förhållandet är det ur national-ekonomisk synpunkt en oafvislig nödvändighet att staten gör allt, hvad i dess makt står, för understödandet af landets näringar, ty därigenom kan den ekonomiska utvecklingen främjas och utsikter yppas till ernående af en förbättring i landets handelsbalans.

Att ett särskildt statsdepartement för de merkantila och industriella näringarna skall komma att i en mycket afsevärd grad gagna såväl näringarna själfva som ock landet i dess helhet, ligger i så öppen dag, att detta förhållande knappast tarfvar vidare belysning. Men vi önska dock framhäfva, att det först och främst med bestämdhet lär kunna förut-sättas att handelns, industriens och sjöfartens män, med fullt behjärtande af den omsorg, som statsmakterna sålunda visa dem, skola komma i till-

fälle att ännu kraftigare än hittills arbeta på näringarnas utveckling, då de veta, att deras verksamhet följes med sakkunnigt intresse hos regeringen.

Rörande åter den praktiska nyttan af ett nytt näringsdepartement, torde man kunna vara fullt förvissad därom, att, med ett berättigadt inflytande å regeringsarbetet från de hittills alltför svagt representerade näringarnas sida, man kan få emotse nya och för landet gynnsamma förslag och åtgöranden, ägnade att stärka våra ekonomiska förhållanden och verksamt tillgodogöra våra resurser.

Att så måste komma att ske, lärer visst ingen betvifa. Desto snarare bör man kanske kunna förvänta att tillbörligt intresse skall visas en motion med syfte att fylla ett länge känt och öfverallt i landet lifligt erkänt behof af ett departement, omfattande ärenden rörande handel, industri och sjöfart.

Den icke minsta betydelsen i inrättandet af ett handels- och näringsdepartement torde slutligen ligga däri, att Sverige härigenom skulle erhålla ett fullt kvalificerad organ för handhafvandet af dess handelspolitik. Att närmare ingå på en utveckling af hvad som ligger i detta enda ord skulle föra för långt. Men ingen, som äger kunskap i dessa frågor, kan vara i ovisshet om att Sverige i afseende å tillvaratagandet af sina handelspolitiska intressen under årtionden försummat mycket. Icke minst på grund af bristande krafter har Sveriges handelspolitiska ställning till utlandet varit vacklande och ej tillräckligt initiativkraftig. Andra länder, ej blott de stora, oss i resurser vida öfverlägsna, utan äfven stater af andra rang, hafva länge fört en klar och målmedveten handelspolitik. Under allt detta har vårt land stått tvekande eller överksamt. Stora ekonomiska intressen blifva därför ofta hos oss åsidosatta, ehuru de kunde tillvaratagas, om endast de nödiga krafterna funnes till hands. Äfven för jordbruket bör ett kraftigt och framgångsrikt uppryckande af handeln och näringarna vara af stor betydelse genom, bland annat, den stegrade afsättning af landtmannaprodukter, som är en följd af ökad välstånd hos andra befolkningslager.

På grund af hvad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och

för Riksdagen framlägga förslag till inrättandet af ett nytt statsdepartement, omfattande handel, industri och sjöfart.

Stockholm den 16 mars 1905.

<i>C. J. F. Ljunggren.</i>	<i>P. A. Bengtsson.</i>	<i>Fridtjuv Berg.</i>
<i>Oskar Berg.</i>	<i>Elof Biesért.</i>	<i>Carl Carlsson Bonde.</i>
<i>A. Brodin.</i>	<i>A. F. Broström.</i>	<i>Carl Burén.</i>
<i>Axel Bökelund.</i>	<i>Julius Centerwall.</i>	<i>R. Ekholm.</i>
<i>C. Faxe.</i>	<i>A. Th. Carlheim-Gyllensköld.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>
<i>Henrik Hedlund.</i>	<i>K. G. Karlsson.</i>	<i>K. Killander.</i>
<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	<i>B. Lindgren.</i>	<i>G. O. V. Lindgren.</i>
<i>Carl Lindhagen.</i>	<i>Victor Moll.</i>	<i>S. Natt och Dag.</i>
<i>Sixten Neiglick.</i>	<i>Th. Nordström.</i>	<i>Alfred Ohlsson.</i>
<i>And. Olsson i Mårdång.</i>	<i>Sven Palme.</i>	<i>A. Reuterskiöld.</i>
<i>E. Räf.</i>	<i>Hugo Segerdahl.</i>	<i>C. H. Setterberg.</i>
<i>Ivan Svensson.</i>	<i>A. Thylander.</i>	<i>Oscar Trapp.</i>
<i>Conrad Vahlquist.</i>	<i>G. O. Wallenberg.</i>	<i>Edvard Wavrinsky.</i>
<i>Erik Wijk.</i>	<i>Carl J. Ödman.</i>	<i>Henric Öhngren.</i>